

Joost van den Vondel

De openbare basisschool in het Bergkwartier

obs Joost van den Vondel | Huijgenslaan 41 | 3818 WB Amersfoort
tel (033) 4617997 | E: joost.vondel@meerkring.nl
www.vondel.net

Anti-Pestprotocol OBS Joost van den Vondel

Inleiding

Dit anti-pestprotocol heeft als doel om alle kinderen zich bij ons op school veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Het is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind wordt gepest of pest. We doen dat door regels en afspraken zichtbaar te maken voor kinderen en volwassenen zodat als er zich ongewenste situaties voordoen, zij elkaar kunnen aanspreken op deze regels en afspraken. Leerkrachten en ouders uit de MR onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol. Dit protocol sluit aan bij de methode Vreedzame school en Rots en Water training, die wij op school aan kinderen geven.

Schooljaar 2019-2020:

- **Anti-pestcoördinator:**

Lex van der Veer – lex.vanderveer@meerkring.nl

Emma Beeker – emma.beeker@meerkring.nl

Taken:

- Opvangen van gepeste leerling (en ouders)
- Samen in kaart brengen van de situatie en bekijken welke acties mogelijk zijn om de peestsituatie op te lossen.
- Evt. verwijzing en begeleiding naar andere medewerkers binnen of buiten de school

- **Coördinator anti-pestbeleid:**

Aleida Nota – aleida.nota@meerkring.nl

Taken:

- Beleidsadviezen geven naar aanleiding van de afhandeling van klachten, altijd met een preventieve werking.
- Als klankbord fungeren voor collega's die vragen hebben over pesten en de aanpak ervan.

Verschil tussen pesten en plagen.

Van groot belang is het verschil tussen pesten en plagen. Beide begrippen worden wel eens verwisseld of anders geïnterpreteerd. Plagen kan je allebei bij elkaar doen. Plagen is incidenteel en de kinderen zijn tegen elkaar opgewassen. Pesten gebeurt telkens weer, er zit een patroon in en is voortdurend gericht op hetzelfde kind(eren). Het kind is niet opgewassen tegen de pester.

Pesten is:

het gedrag waarbij één of meer personen herhaaldelijk en gedurende langere tijd door een of een groep personen bejegend wordt op manieren die leiden tot fysieke verwonding en/of psychisch lijden.

Pesten	Plagen
Opzettelijk, om iemand te kwetsen	Niet opzettelijk of kwetsend bedoeld
Telkens opnieuw tegen dezelfde persoon	Gebeurt af en toe en steeds bij iemand anders
Machtsongelijkheid	Kinderen ongeveer even sterk

Signalen van pesten

Opmerken van pesten is enorm ingewikkeld. Het gebeurt meestal niet vlak voor je neus en de kenmerken van een gepest kind zijn voor velerlei uitleg vatbaar. Maar zie je de volgende kenmerken, wees er dan in ieder geval alert op.

- Hoofdpijn, buikpijn
- Slecht eten en slapen
- Niet naar school, club of buiten willen
- Veel alleen zijn of als laatste gekozen worden
- Schoolresultaten gaan achteruit
- Te vroeg of te laat komen, na schooltijd blijven hangen

Preventie: wat doen we aan het voorkomen van pesten

In onze school hebben wij een aantal acties om pesten te voorkomen:

1. De schoolgedragsregels zijn bekend bij de leerlingen en hangen herkenbaar op verschillende plaatsen door de school.
2. We starten het jaar met de zgn. 'Gouden weken'. Weken waarin in groepsvorming en samenwerken centraal staan. In deze weken worden de schoolregels en –afspraken, alsmede de specifieke groepsregels en –afspraken vastgesteld.
3. 2x per jaar nemen we de vragenlijst Veilig Leer –en Leefklimaat uit ZIEN! af. Dit doen we in de groepen 5 t/m 8
4. We maken gebruik van de methode De Vreedzame school en van Rots en Water

5. Wij geven regelmatig informatie aan alle kinderen over oorzaken en gevolgen van pesten in het algemeen. Dit gebeurt middels groepsgesprekken, een toneelstukje, rollenspel, voorlezen etc. Het programma de Vreedzame School biedt tal van mogelijkheden.
6. Wij bespreken onze aanpak en regels met de kinderen hoe om te gaan met het probleem wanneer het wordt ervaren of waargenomen:
  - Als er in de klas gepest wordt, heeft eenieder het recht en de plicht de leerkracht hiervan op de hoogte te stellen. Dit noemen wij geen klikken.
  - Deze regels gelden niet alleen in de klas, maar ook in de gangen, op het schoolplein, op weg van en naar school, in de buurt en in binnen het verenigingsleven.
  - Wij proberen de gevoeligheid van eenieder voor het probleem pesten te vergroten
  - Onze leerkrachten besteden veel aandacht aan een ontspannen en gestructureerde sfeer in de groep waarin eenieder kan zijn wie hij is.

Daarnaast is er toezicht op het plein bij het buitenspelen door leerkrachten en TSO-medewerkers. Maken we 2x per week gebruik van Sportivate in de grote pauze (in schooljaar 19-20 op woensdag en vrijdag) Hebben we een anti-pestcoördinator en hebben we nauw contact met de ouders van onze leerlingen.

Pesten en onze aanpak

Algemeen

We hanteren de zgn. vijfsporenaanpak als er sprake is van pesten.

Dat houdt in dat we ervan uit gaan dat er bij pesten altijd 5 betrokkenen zijn. Alleen door het inschakelen van al die 5 betrokkenen kun je pesten aanpakken.

1. De pester
2. De gepeste/slachtoffer
3. De groep, die bestaat uit 5 subgroepen:
  - de leerlingen die met de pester meepesten, omdat ze bang voor hem/haar zijn,
  - de leerlingen die mee pesten, omdat ze er beter van (denken te) worden,
  - de leerlingen die niet mee pesten, maar ook niets doen om een einde te maken aan het gedrag van de pester,
  - de enkeling die niet ziet dat er in de klas wordt gepest,
  - de enkeling met een hoge sociale status in de groep die het af en toe voor het slachtoffer opneemt.
4. De ouders
5. De leerkracht

Onze school werkt al een aantal jaren met het programma 'De Vreedzame School'. Dit programma heeft als doel de kinderen op te voeden tot verantwoordelijke en actieve leden van de gemeenschap. Daartoe beschouwen we de klas en de school als oefenplaats. Kinderen leren dat zij deel uitmaken van de gemeenschap die de klas en school vormt en leren daar een

bijdrage aan te leveren. Ze leren oog en oor te hebben voor anderen, zich verantwoordelijk te voelen voor het algemeen belang: initiatiefrijk, zorgzaam en betrokken. Het tweede doel wat wij met de Vreedzame School willen bereiken, is een eenduidige pedagogische aanpak van groep 1 tot en met groep 8.

Naast de Vreedzame School hebben twee leerkrachten op onze school zich getraind in Rots en Water (interne trainers) en heeft het hele team een EDIT (= Een Dag Introductie Training) gevolgd. Rots & Water is een psycho-fysieke training voor jongens en meisjes in het basisonderwijs. Doel van het Rots en Water programma is het vergroten van de communicatie- en sociale vaardigheden en welzijn bij kinderen en jongeren en het voorkomen en/of verminderen van sociale problemen zoals pesten, conflicten, uitsluiting, meeloopedrag en seksueel grensoverschrijdend gedrag. In ieder geval in de groepen 5 krijgen de leerlingen het programma Rots en Water onder schooltijd aangeboden. Daarnaast is er facultatief mogelijkheid om Rots en Watertraining te volgen met je groep. Als de groepsdynamiek daar om vraagt

Verder worden onze leerkrachten gecoacht door de twee interne trainers op dit programma.

Aanpak bij pesten

Wanneer blijkt dat een kind of kinderen gepest worden in school, op het schoolplein of buiten de school hanteren wij de volgende regels:

1. Het stoppen van pestgedrag wordt altijd in eerste instantie opgepakt door de leerkracht.
2. Wij nemen de melding over pesten serieus en noteren deze in ons leerlingvolgsysteem ParnasSys.
3. Wij houden zo spoedig mogelijk hoor en wederhoor bij pester(s) en slachtoffer(s).
4. Wij informeren ouders van slachtoffer én pester:
  - Wij brengen ouders zo snel mogelijk op de hoogte van het pestgeval
  - Wij vragen de medewerking en het vertrouwen van de ouders bij het bestrijden en voorkómen van het pesten
  - Wij informeren de ouders over de aanpak ten aanzien van de pester(s) en slachtoffer(s)
  - Wij brengen de ouders na enige tijd op de hoogte van de stand van zaken
  - De directie en collega's worden geïnformeerd.
5. Wij begeleiden de pester. Hiervoor kunnen wij de volgende acties hanteren:
  - Wij analyseren de oorzaak van het pestgedrag met de pester(s)
  - Wij willen het empathisch (invoelend) vermogen van de pester(s) vergroten door begrip
  - Wij geven noodzakelijk pedagogisch verantwoorde maatregelen waar straf een onderdeel van zou kunnen zijn
  - Er worden duidelijke afspraken gemaakt die frequent worden gecontroleerd. Hierbij vragen wij aan het slachtoffer en de pester naar de stand van zaken
  - Wij kunnen ouders eventueel adviseren (deelname aan cursus sociale vaardigheidstraining)

- Wij kunnen een officiële waarschuwing geven of overgaan tot schorsen en/of verwijderen
- Wij koppelen onze acties terug naar de ouder(s)

Hulp aan de pester is een mogelijke taak voor de anti-pestcoördinator. Leerkrachten vinden het soms moeilijk het gesprek aan te gaan met de pester. Daarnaast beschikken notoire pesters vaak over karaktertrekken die professionele begeleiding vereisen. Zoals het hebben van een positieve houding t.o.v. geweld, impulsief zijn, een sterke behoefte hebben om anderen te domineren, fysiek sterk zijn, weinig empathie hebben voor de slachtoffers en 4x zo grote kans hebben om in het criminele circuit te belanden.

6. Wij begeleiden het slachtoffer. Hiervoor kunnen wij de volgende acties hanteren:

- Wij tonen begrip voor het slachtoffer, tonen medeleven en keuren het pesten af
- Wij vertellen de aanpak (voor zover mogelijk)
- Wij bieden veiligheid door verscherpte controle aan te kondigen en wijze van evalueren af te spreken
- Wij bieden het slachtoffer gedragsadviezen aan, hoe te handelen bij pesten
- Wij evalueren met het slachtoffer een korte periode, daarna een langere periode
- Wij koppelen onze acties terug naar de ouder(s)

7. Tot slot begeleiden wij de rest van de klas:

- Wij informeren de groep over de rol die zij hebben gespeeld tijdens het pesten
- Wij gaan niet in op rollen van het slachtoffer of pester(s). Het gaat om de rol van de rest van de klas
- Afspraken en regels worden opnieuw uitgelegd. Wij spreken verwachtingen uit ten aanzien van het groepsgedrag bij pesten
- De groep wordt als geheel niet gestraft
- In de groep wordt met enige regelmaat het onderwerp “je veilig voelen” met behulp van de methode De Vreedzame School aan de orde gesteld. Indien nodig worden ouders geïnformeerd.

Bijzondere vormen van pesten

- **Digitaal pesten/cyberpesten**
- **Meidenvenijn**

Digitaal pesten/cyberpesten

Internet wordt een steeds populairder middel om te communiceren. Door de digitale mogelijkheden zijn de communicatiemiddelen middels sociale-media uitgebreid. Helaas worden deze middelen niet door iedereen op de goede wijze gebruikt. Kinderen die anderen via de sociale media vervelend benaderen, doen dit meestal vanuit hun eigen huis. De ontvanger ontvangt dit bericht ook thuis. Echter school is een samenkomst van kinderen en op deze wijze raken wij erbij betrokken. Dit zorgt voor veel onrust in de groep en is niet sfeer bevorderend.

Het is belangrijk dat kinderen goed worden voorgelicht over de gevaren die kleven aan het gebruik van internet. Zowel op school als thuis moet er toezicht gehouden worden op wat het kind op internet doet. Wanneer een leerkracht vermoedt dat een kind, op school of thuis, andere kinderen pest via internet gaat de leerkracht het gesprek aan. Pesten via internet is onpersoonlijker en daardoor herkennen kinderen het minder snel als pesten.

In de klas wordt kinderen geleerd hoe ze respectvol met anderen om kunnen gaan. Hierbij wordt ook verteld dat sommige dingen die geschreven (getypt) worden, door anderen verschillend opgevat kunnen worden. Kinderen zullen zich daarnaast bewust moeten zijn van het feit dat als je dingen op internet zet, dit voor altijd op internet te vinden blijft. Persoonlijke gegevens of geheimen kunnen dus beter niet op het internet gezet worden.

Leerlingen mogen bij OBS Joost van den Vondel gebruik maken van de computers binnen de Heutinkomgeving. Daarnaast zijn er vanaf groep 6 lessen Mediawijsheid.

Preventie digitaal pesten

Het is onmogelijk om als school digitaal pesten volledig te voorkomen. Preventief doen we het volgende:

- Leerlingen worden bewust gemaakt van de regels voor communicatie.
- De verschillen en overeenkomsten van online en offline communiceren worden besproken
- Afspraken die in het persoonlijk contact en in de klas gelden, kunnen ook online van toepassing zijn. Een niet acceptabele opmerking in een real life gesprek is ook niet acceptabel als je online bent.
- Online en offline omgangsregels zijn vastgesteld en worden nageleefd; over het gebruik van internet, sociale media, mobiele telefoons, tablets en de maatregelen bij digitaal pesten, bijv. formuleer samen afspraken hoe de klas om wil gaan met een groepsapp en met foto's en filmpjes die ze van een ander krijgen. Wees daarin duidelijk over wat grenzen zijn: het doorsturen van foto's of filmpjes die je van een ander hebt gekregen is niet oké. Een situatie fotograferen of filmen en ongevraagd op internet plaatsen is wettelijk niet toegestaan.
- Dagelijks wordt aandacht gegeven aan een positief (online) klimaat, door de manier waarop wij met elkaar omgaan.
- De consequenties wanneer grenzen niet worden gerespecteerd en regels worden overtreden zijn duidelijk
- We gaan in gesprek wanneer zich iets voordoet waarover geen afspraak bestaat en vragen onze leerlingen om ook zelf een signaal te geven wanneer ze ergens geen raad mee weten. Leerlingen worden daardoor betrokken bij het klimaat op sociale media.
- We praten met leerlingen over de impact van sociale media. Een opmerking waar niet goed over is nagedacht komt in een keer beschikbaar aan een grote groep mensen. Een foto wordt in een seconde gedeeld en kan worden gezien door veel meer mensen dan normaal het geval is.
- De anti-pestcoördinator is bekend bij leerlingen, team en ouders

Aanpak bij digitaal pesten

1. Digitaal pesten dient altijd op school gemeld te worden.
2. Wij onderzoeken of de dader van het pesten een schoolgenoot is. Is dit niet het geval dan raden wij ouders aan om een melding te doen bij de politie.
3. De ouders van het gepeste kind alsook de ouders van de pester worden door school op de hoogte gebracht van het digitaal pesten.
4. Met de ouders van de pester worden afspraken gemaakt zodat het digitaal pesten meteen stopt. In dit gesprek wordt ook de eventueel te hanteren sanctie besproken.
5. In de klas wordt aandacht besteed aan digitaal pesten, ook als de pester geen schoolgenoot is. Benoem wat er is gebeurd en laat de groep zelf ook oplossingen bedenken.
6. De leerkracht houdt voortdurend contact met de ouders en let op dat het pesten stopt.

Meidenvenijn

Het onderlinge pestgedrag van meisjes speelt zich meestal af onder de oppervlakte en is daardoor lastig aan te pakken. Ook de meisjes zelf snappen vaak niet wat hun eigen gedrag bij de ander teweegbrengt.

Meisjes pesten anders dan jongens. Jongens pesten over het algemeen op een directe en fysieke manier. Meisjes verweven het pestgedrag in hun sociale relaties: door te roddelen over het slachtoffer, door buitensluiten en isoleren, negeren en afwijzen. Dit gebeurt heel geraffineerd, vaak buiten het gezichtsveld van volwassenen. Dit 'onzichtbare' gedrag kan jarenlang voortduren en zelfs tot op latere leeftijd onherstelbare schade aanrichten.

Aanpak bij meidenvenijn

Meidenvenijn pakken we grotendeels hetzelfde aan als iedere andere vorm van pesten met slechts een paar nuance verschillen veroorzaakt doordat het een aantal andere kenmerken heeft.

- Benoemen in de groep van het gedrag en samen een oplossing bedenken
- Daarna een afkoelperiode van min. ½ jaar
  - Koningin en mikpunt bij elkaar weg houden
  - Daarna voorzichtig contact opbouwen met samenwerkingsopdrachten
- Afspreken van 'meidenregels', d.w.z.
  - We praten hardop met elkaar; geen gefluister of rare gezichten trekken
  - We vertellen alleen aardige dingen over elkaar

